

korte mededelingen

Vogelslachtoffers door hagelstorm

Uit de 'Gooi- en Eembode' van donderdag 23 mei 1985 vernamen wij dat er ruim 250 Kokmeeuwen, een duif en een Spreeuw dood werden gevonden op dinsdagmiddag 14 mei 1985 na een zware hagelstorm, die een deel van Oud Loosdrecht en een deel van Nieuw Loosdrecht teisterde.

Bij de jachthaven Muyevelde aan de Nieuw Loosdrechtsedijk had men 250 dode vogels aan wal gebracht. De meeste vogels waren afkomstig van de kokmeeuwenkolonie op de Stille Plas. De vogels zaten daar te broeden en de meeste slachtoffers zijn op hun nest met eieren door grote hagelstenen getroffen. Ook veel eieren werden door de hagelstenen getroffen. Men verwacht dat het aantal jongen dit jaar aanzienlijk minder zal zijn dan normaal. Veel vogels werden ook ernstig gewond, hadden gebroken poten of vleugels. Volgens Cor Lamme van het nabijgelegen vogelopvangcentrum is het zeker dat er nog veel meer dode dieren gevonden zullen worden.

Bij het bericht werd een foto toegevoegd waarop een groot 'tableau' dode Kokmeeuwen is te zien bij de jachthaven Muyevelde.

Oostvaardersplassenfilm op tv

Wij ontvingen veel reacties op onze berichten over de film van Will H. van Schieveen (zie ook 'Het Vogeljaar' 32 (5) : 266 en 33 (1) : 42). De Oostvaardersplassenfilm zal op zaterdag 20 juli 1985 om 20.10 uur uitgezonden worden door de Avro. Voor diegenen die de film nog niet gezien hebben een pracht gelegenheid!

Redactie.

Foerageertechniek van Grauwe Franjepoot

Op 28 september 1984 zagen mijn vrouw en ik langs de Knardijk een ons onbekend gedrag van een Grauwe Franjepoot. Vanaf de dijk zagen wij een Slobeend woerd in overgangskleed dicht bij de kant foerageren in het ondiepe water van de Oostvaardersplassen.

In zijn onmiddellijke nabijheid (10-30 cm) was eveneens een Grauwe Franjepoot aan het voedselzoeken. Hierbij zwom deze vogel met de karakteristieke draaiende bewegingen, ijverig pikkend in het water.

Hij zwom met de zich langzaam verplaatsende Slobeendman mee en wij zagen hem zeker een kwartier lang als een satelliet de Slobeend volgen, terwijl beide vogels druk foerageerden.

Toen bleef de Grauwe Franjepoot achter en begon uitvoerig toilet te maken. Vervolgens zwom hij weer naar de Slobeend en ging weer op de zelfde manier als boven vermeld foerageren. Het leek voor ons zeker dat de Grauwe Franjepoot bij het voedselzoeken gebruik

maakte van de door de Slobeend veroorzaakte beweging van het water.

Wij zijn bijzonder benieuwd of deze vorm van foerageren van de Grauwe Franjepoot vaker is waargenomen.

■ N.A. Schouten, Schapendrift 11, 1261 HK Blaricum.

Zieke Blauwe Reiger wordt geholpen door soortgenoot

Op 8, 9 en 10 februari 1985, toen het heel koud was, zag ik vanuit een raam op de eerste verdieping van het verpleegtehuis 'Zuiderhout' op het HFC-terrein (afstand circa 60 meter) een Blauwe Reiger, die er slecht aan toe was.

Zondag 10 februari 1985 was zijn kop heel laag gezakt en zat een groep kraaien om hem heen. Voor mijn gevoel in afwachting op een naderend einde. Wij hebben toen het Vogelrampenfonds opgebeld, maar daar had men geen tijd. Een dierenarts, die vaak vis en dergelijke voerde aan de Crayenestersingel, zou uitkijken.

Toen ik voor het raam wilde gaan zitten zag ik een tweede Blauwe Reiger naderen. Deze daalde vlak bij de zieke reiger neer. Het leek er op alsof de pas aangekomen reiger kokhalsde en iets uitbraakte, dat vlak voor de zieke vogel op de grond viel. Toen pikte deze zieke vogel er naar. Vijf maal ging de gezonde vogel weg en kwam steeds terug, waarnaar hetzelfde opnieuw gebeurde. Helaas kon ik niet precies zien wat de gezonde vogel voor de andere vogel neergooide. Het werd steeds door de zieke vogel opgepikt. Tot mijn grote vreugde kwam toen de zieke vogel langzaam op de vleugels. Ongeveer een halve meter boven de grond vloegen toen beide vogels heel langzaam weg.

Ik heb ze daarna niet meer op het HFC-terrein teruggezien.

■ Mevrouw Siegmann (lerares, onder andere biologie), Beelslaan 9, 2012 PK Haarlem, 023 - 288 950.

Globaal overzicht ortolaan- activiteiten

De Stichting Mondiaal Alternatief heeft zich in 1984 bijzonder ingezet voor de Ortolaan. Daaruit is ook ons thema-nummer over de Ortolaan ontsproten. Vrijwel dat gehele jaar is er in de pers aandacht besteed aan de Ortolaan, de Vogel van het Jaar.

Door Pierre Maréchal is nu een globaal overzicht samengesteld wat er zoal rond de Ortolaan in dat jaar is gebeurd, gepubliceerd en wat er met de acties tot op heden is bereikt. 'Het Vogeljaar' heeft hierbij een belangrijke rol kunnen spelen. Wie zich verder wil verdiepen in de vele activiteiten die zich rond de Ortolaan en dus ten behoeve van het behoud van het biotoop van deze en andere bedreig-

de vogelsoorten hebben afgespeeld raden wij aan kennis te nemen van dit gestencilde overzicht.

Pierre Maréchal: Globaal overzicht van de activiteiten van het project Ekologische en Economische Betekenis van Vogels (EEBV) in 1984, Gestencil, 23 bladzijden. Uitgave Stichting Mondiaal Alternatief, Zandvoort. Besteladres: Projekt EEBV, postbus 1187, 5602 BD Eindhoven. Prijs f 5,25.

Broedgeval van Smient op Goere

Op 29 mei 1984 werd tijdens een inventarisatie van polder Koudehoek (gelegen tussen Ouddorp en Goedereede) door Alfons van de Winden en ondergetekende een wijfje Smient waargenomen met 6 zeer jonge pulli.

In de eerste instantie zagen wij alleen het wijfje zwemmen in een brede sloot, door haar nerveuze gedrag bleven wij even kijken en ontdekten toen de jonge pulli, die vlak langs de oevervegetatie naar het wijfje toezwommen.

In de zelfde week namen wij ook twee maal een paartje Smient waar in de Preekhilpolder langs de Grevelingdijk.

In de 'Atlas van Nederlandse Broedvogels' (Teixeira 1979) wordt voor de jaren 1973-1977 slechts één broedgeval opgegeven en wel in 1975 te Zonnemaire (Schouwen-Duiveland).

In 'Randstad en Broedvogels' wordt een waarschijnlijk broedgeval genoemd in 1980 op de Scheelhoek nabij Stellendam.

Afgezien van deze meldingen worden Smienten vrij geregeld overzomerend aangetroffen. De laatste jaren hebben zich ook enkele broedgevallen voorgedaan in het Lauwersmeer (mondelijke mededeling N. Beemster). Al met al blijkt dat de Smient een zeer zeldzame onregelmatige broedvogel is waarbij echter opgemerkt moet worden dat het zeker niet gemakkelijk is broedgevallen met zekerheid vast te stellen.

■ Kees Mostert, Ternatestraat 61, 2612 AX Delft.

Het komt nog wel eens voor dat in eendenkooien gekortwichte Smienten noodgedwongen blijven 'hangen' en dan soms in de gelegenheid zijn tot broeden over te gaan.
J.T.

Buizerd zoekt gezelschap

Merkwaardig gedrag van een overwinterende Buizerd konden wij observeren bij het Postiljonmotel te Deventer, waar wij begin maart 1985 enkele dagen verbleven. Bij dit motel ligt een dierenparkje, niet ver van de keuken en loopt een dijk, begroeid met een wildgroei van onkruiden en rietkragen. Dit ruige terrein was het jachtgebied van de Buizerd, die hier blijkbaar goed aan de kost kwam. Enkele malen per dag was deze wintergast echter te vinden op circa 50 meter van de keuken, waar hij vanaf een hekpaal het drukke gedoe beneden hem in het dierenparkje gadesloeg. Als een rots in de branding zat hij dan op zijn vaste post en keek onbewogen neer op een door elkaar krioelende troep dieren: kippen, eenden, ganzen, pauwen, geiten en soms katten. Regelmatig werd er met keukenafval gevoerd

en dit lokte prompt veel Kokmeeuwen, enkele Storm- en Zilvermeeuwen, Kauwtjes, kraaien en een tiental Eksters. Het gesnater en gekrijs was niet van de lucht, bij de keuken werden voorraden per auto aangevoerd en liep personeel in en uit.

De Buizerd bleef zijn plekje trouw en werd merkwaardig genoeg door meeuwen en kraaiachtigen getolereerd, die hem niet aanvielen, maar onderling ruzieden om brokken keukenafval. Soms draaide hij een rondje vlak langs de ramen van de eetzaal en eens streek hij neer op het gras in het dierenparkje, waar hij prompt weer werd verjaagd door een kip! Opvallend gedrag op een motelterrein, dat ons deed denken aan Rode Vrouwen, die in Zuid-Spanje ook wel eens bij boerderijen te vinden zijn, zend op afval of verdwaalde kuikens.

■ H. Kamp, Burgemeester Hogguerstraat 271, 1064 CP Amsterdam.

Commentaar op: De Aalscholver: nieuwe broedvogel in Voorne's Duin?

Naar aanleiding van bovengenoemd artikel van I. van Hemert in 'Het Vogeljaar' 33, no. 1, bladzijden 17-19, van februari 1985 wilde ik graag enige aanvullende opmerkingen maken over de waarnemingen van in juni 1984 uitgevlogen jonge Aalscholvers in het Breede Water. Van Hemert schrijft hier *'De broedtijd (van de Aalscholver) begint meestal in maart en de meeste jongen vliegen in juni uit; er werden dan ook enkele tientallen onvolwassen exemplaren waargenomen tijdens onze tochten gedurende deze maand'*. Blijkens wettelijke tellingen gedaan door enkele leden van de vogelwerkgroep van de KNNV-Voorne (Rapport nummer 40, maart 1985) begon de bouw van de meeste nesten echter pas in de tweede helft van april en duurde nieuwbouw van nesten voort tot in juni. Houden wij rekening met een broedduur van 28-31 dagen en een periode van nog eens vijftig dagen voor het uitvliegen van de jongen (Hansen 1980), dan is juni wel wat erg vroeg voor het waarnemen van uitgevlogen jongen. Zelf namen wij pas half augustus uitgevlogen eerstejaars jongen waar en zelfs toen zaten de meeste jongen nog in het nest. Wel waren er van januari tot november 1984 permanent enkele tientallen bruine vogels van het tweede kalenderjaar aanwezig en het lijkt ons dat dit de vogels waren die Van Hemert voor pas uitgevlogen jongen heeft aangezien. Deze interpretatie werpt dan ook een ander licht op de beschreven waarneming van volwassen vogels die nog tijdens *'het uitvliegen van de jongen bezig met herstel- en bouwwerkzaamheden aan de nesten'* waren. Mijs inziens betrof het hier óf nog nieuwbouw óf herstelingswerkzaamheden aan nesten met eieren of met kleine jongen.

Inmiddels is de kolonie van het Breede Water dit jaar gegroeid van 26 (!) nesten in 1984 tot meer dan 150 nesten begin mei 1985 en de

verwachting is dat dit aantal dit jaar nog wat verder zal stijgen.

■ Dr. C.M. Lok, Prunuslaan 14, 3235 VL Rockanje.

LITTERATUUR:

K. Hansen (1980): Skarven. Skarv Nature Publications, Holte, Denemarken.

Rosse Stekelstaarteend (*Oxyura jamaicensis*) in Oostelijk Flevoland

Sjoerd Bakker en Dick Woets

Op 11 oktober 1984 om circa 11.00 uur ontdekten wij aan de IJsselmeerkust tussen Lelystad-Haven en informatiecentrum 'Nieuw Land' een ons onbekende vogel, die zich op circa 40 meter afstand tussen een groep Kuifeenden (*Aythya fuligula*) en Tafel-eenden (*Aythya ferina*) bevond. Snavel en postuur waren als van een eend. De vogel was aanzienlijk kleiner dan de Kuif- en Tafel-eenden en had een rondere rug dan deze. Hij was vrij schuw en verwijderde zich na het stoppen van de auto tot op circa 75 meter naar de achterzijde van de groep eenden, waarbij hij enkele malen voor langere tijd onderdook. Daar vloog hij even op, maar viel na enkele meters weer in. Bij dit opvliegen werden de lange, puntig toelopende staart en de effen gekleurde bovenzvleugels (zonder spiegel of vleugelstreep) goed zichtbaar. De vogel begon vervolgens te poetsen, waarbij twee maal de lange staart onder een hoek van circa 45 graden werd opgericht. De overige tijd was de staart zeer moeilijk waarneembaar; hij bevond zich net onder het wateroppervlak. De hoofdkleuren van de vogel waren beigebruin op wangen, hals, borst en flanken, en vaal donkerbruin op schedel, rug, bovenzvleugels en staart. De donkere schedelkap reikte tot de onderrand van het oog en liep over de nek in een (volgens SB lichter getinte) smalle baan naar de rug. De donkere partij was aan de voorzijde van de rug het breedst en liep naar de staart toe in een steeds smallere baan uit om vlak voor de staart weer breder te worden. Vanaf de snavelbasis liep een donkerbruine wangstreep vlak onder het oog door tot iets voorbij het oog. De snavel was blauwachtig (DW) tot zwartachtig (SB). Door de koptekening deed de vogel ons denken aan een pullus van de Wilde Eend. Op de flanken leek een streeppatroon zichtbaar (SB). De vogel werd gefotografeerd.

Bij het raadplegen van literatuur konden wij de vogel niet anders determineren dan als Rosse Stekelstaarteend. De wang was niet zo opvallend licht als op de afbeelding in Heinzel et al (bladzijde 67). De vogel lag ook dieper in het water, terwijl de snavel beslist niet zo opvallend blauw was. Dat het geen Witkopeend (*Oxyura leucocephalus*) betrof, maakten wij op uit de volgende feiten: de wangstreep was zeer duidelijk onderbroken; de snavel had geen verdikking op de bovenzijde; de afmetingen waren te gering; de kleur was te vaal. De vogel vertoonde een treffende gelijkenis met het exemplaar op de foto in

Hammond et al (bladzijde 71), al was de wangstreep aanzienlijk duidelijker. Volgens Hammond et al heeft de woerd in de winter de wangstreep niet. Wij concluderen derhalve, het wijfje van de Rosse Stekelstaarteend te hebben waargenomen. Voor zover ons bekend, betreft het de eerste waarneming in Nederland.

■ Sjoerd Bakker, De Hornlanden 10, 8375 GL Oldemarkt & Dick Woets, Woldweg 5, 8337 KW De Pol (Steenwijk).

LITTERATUUR:

Hammond, W. et al (1980): Vogels in West-Europa. Spectrum, Utrecht/Antwerpen.

Heinzel, H. et al (1982). Elsevier's gids van de Europese vogels. Elsevier, Amsterdam/Brussel.

Naschrift: Na inzending van de kopij bleek, dat de soort in 1977 gebroed moet hebben bij Nieuwkoop ('Atlas van de Nederlandse broedvogels', 1979). Desondanks noemt prof. K.H. Voous in 1980 de soort niet in zijn systematische naamlijst van in Europa waargenomen vogelsoorten (Limosa 53: 91-103), terwijl wij in CDA-publicaties uit de afgelopen jaren ook geen erkende waarnemingen konden ontdekken.